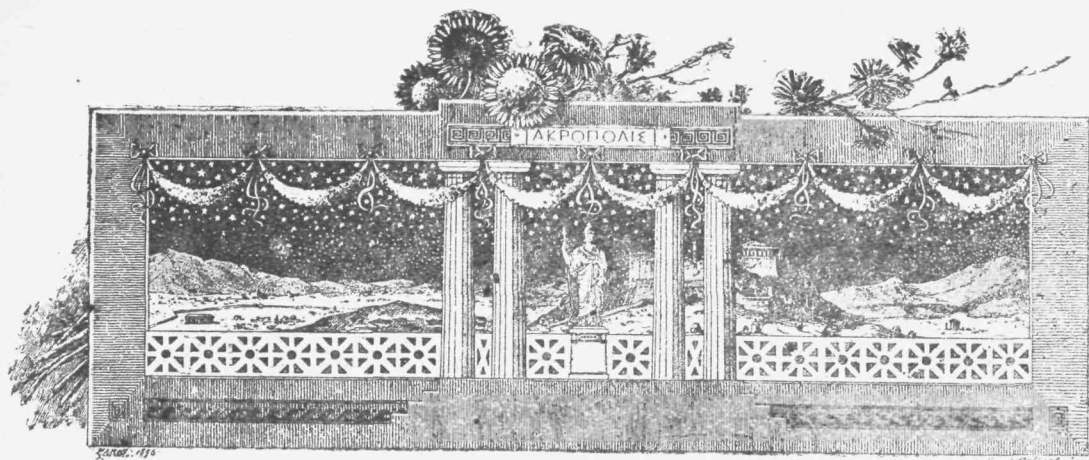

Η ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΙΣ τὸν «Ἑλληνογαλλικὸν Σύνδεσμον» ὀφείλεται ἡ εὐτυχὴς ἐμπνευσις τῆς διοργανώσεως ἐκθέσεως ὅπως μετὰσχωσιν οἱ ἐν τῷ Μακεδονικῷ μετώπῳ ὑπηρετοῦντες Γάλλοι ζωγράφοι, συμπληρουμένης τῆς ἐκθέσεως δι' ἔργων τῶν Ἑλλήνων συναδέλφων των. Τὴν διοργάνωσιν ἀνέλαβεν ὁ ἐφεδρ. λοχίας τῶν Ζουάδων

κ. Παῦλος Ζοῦδ. Οἱ ἐκθέσαντες Γάλλοι εἶνε 15, ἐν Μακεδονίᾳ ὑπηρετοῦντες, οἱ ἐξῆς: Πενσὸν κοσμηματογράφος τῆς Παρισινῆς ὁπερας, Καρρέ, Νταριέ (β' μέγα βραβεῖον ζωγραφικῆς τῆς Ρώμης), Φερράν, α' βραβεῖον ἀρχιτεκτονικῆς τῆς Ρώμης, Λαμπέρ, Μαντράσι, Μπουτὲ ντὲ Μονβέλ, υἱὸς τοῦ μεγάλου ζωγράφου, Ρενὲ Πρεζλάν, γνωστότατος Παρισινὸς σκισσογράφος, Τουσσέ, συνεργάτης τῆς «Illustration», Μπαὶν ντὲ λὰ Κοκερί, Μαρτέλ, Ντουϊγιάρ, Μπρετόν, Γκραν καὶ δύο εὐρισκόμενοι ἐν Ἀθήναις, ὁ Μασσάρ καὶ ὁ Ροντιέ. Οἱ ἐν Μακεδονίᾳ ἐξέθεσαν σκίτσα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διὰ τὴν ἑλλειψὶν τεχνικῶν μέσων, καὶ ἀκουαρέλλες Μακεδονικῶν τοπειῶν καὶ σκηνῶν τοῦ Μετώπου. Ὁ Πενσὸν ἐξέθεσε δύο κάλλιστα ἔργα, ἐν ὀχύρωμα καὶ μίαν βρύσιν τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ Μαντράσι μίαν αὐλὴν Τουρκικῆς οἰκίας ἐν Θεσσαλονίκη, μίαν κεφαλὴν κόρης καὶ ἕξ ἀπόψεις τοῦ ὄρους Θεσσαλονίκης. Ὁ Λαμπέρ Μακεδονικὰς σκηνὰς καὶ μίαν ὥραιαν εἰκόνα παριστῶσαν Τσιγγάνες, ὁ Μπαὶν δὲ λὰ Κοκερί, ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ, ὅστις εἰς τὴν Συμμαχικὴν Ἐκθεσὶν τῆς Θεσσαλονίκης εἶχεν ἐκθέσει σειρὰν δλόκληρον, ἐκθέτει ἤδη ἐν μόνον ἔργον, ἀξίον πολλῆς προσοχῆς, τὴν «Φανταστικὴν συναυλίαν», σκηνὴν εἰλημμένην ἀπὸ τοὺς θρύλους τοῦ Καλλικαντζάρου, ὁ Καρρέ ἀπόψεις τῶν τειχῶν τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ Νταριέ τὸ Ἀθωνικὸν μοναστήριον Σίμωνος τοῦ Πέτρου καὶ δύο κεφαλάς, ὁ Μαρτέλ ἀπόψεις ὁδῶν καὶ ἐκκλησιῶν,

ὁ Ροντιέ ἀρχαῖα μνημεῖα. Ὅλων κυριαρχεῖ διὰ τὴν καλλιτεχνικωτέραν καὶ ἀφθονωτέραν παραγωγὴν ὁ διοργανωτὴς τῆς ἐκθέσεως κ. Παῦλος Ζοῦδ, ἐκθέτων 65 ἔργα, ἅτινα ἐξετέλεσε κατὰ τὴν εἰκοσάμηγον ἐν Μακεδονίᾳ διαμονὴν του. Ὁ κ. Ζοῦδ εἶνε κυρίως ζωγράφος ἀγρίων ζώων, ἐγκύψας εἰδικῶς εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας, εἶνε δὲ συγχρόνως καὶ δόκιμος γλύπτης. Τὰ περισσότερα καὶ καλλίτερα ἔργα του ἐν τῇ Ἐκθέσει εἶνε οἱ Μακεδονικοὶ βουδαλοὶ καὶ τὰ Μοναστήρια τοῦ Ἀθῶ. Οἱ βουδαλοὶ στολισμένοι μὲ τὰ κόκκινα ὑφάσματα ἀποδίδονται ἐκφραστικώτατα ἐν ὅλῃ τῇ νωχελείᾳ μεγαλοπρεпеΐας των. Καὶ ἐκθέτει πληθὺν τοιούτων. Θαυμασιώτεραι εἶνε δύο κεφαλαὶ βουδάλων μὲ βάθος τὰ τεῖχη τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τὸ Ζεῦξιμο. Περισσότεραν ἀκόμη ἐντύπωσιν κάμνουν αἱ ἀπόψεις τῶν Μοναστηρίων ἰδίως τοῦ Ἀγ. Διονυσίου καὶ τῶν Ἰδίων. Εἰς τὰ ἄλλα ἔργα του μᾶς δίδει χαρακτηριστικούς τύπους κομιτατζήδων, στρατιωτῶν, γυναικῶν, τμήματα ὁδῶν, πυροβόλα, πάνθηρας. Ξεχωρίζουν ἐν κανόνι κάτωθεν τοῦ ὁποῦ ἐκτείνεται σκελετὸς—παραστατικώτατον τῆς φρίκης τοῦ πολέμου—ὁ φωταγωγημένος Μιναρὲς μὲ τοὺς περιπίταμένους πελαργούς, μία γωνία πολεμικοῦ στρατοπέδου μὲ τὰς λόγχας ἐν πυραμίδι, μὲ ἓνα ἵππον καὶ ἓνα ἀετὸν καὶ ἓνα μικρὸν σκίτσο εἰκονίζον πρόσφυγας ἐκ Μοναστηρίου προσευχομένους εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀγ. Παρασκευῆς.

Ἐν γένει εἰς τὰ ἔργα τῶν Γάλλων ζωγράφων παρατηρεῖ ὁ θεατὴς μίαν βαρεῖαν ἀτμόσφαιραν καὶ πολὺ τὸ ξενικὸν ἐν τῇ ἀποδόσει τῆς ἑλληνικῆς φύσεως, ἐξαιρέσει τῶν ἔργων τοῦ Πενσόν. Τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα τοῦ κ. Ροντιέ φαίνονται μετατοπισθέντα εἰς τὰς χώρας τοῦ Βορρᾶ, ἢ θάλασσα τοῦ κ. Μαδράσι εἶνε θάλασσα τῆς Δύσεως, τὰ μοναστήρια τοῦ κ. Ζοῦδ φαίνονται ὡς Μεσαιωνικοὶ πύργοι. Ζωγραφίζοντες Ἑλληνικὰ τοπεῖα, Ἑλληνικὰς Ἐκκλησίας, Ἑλληνικοὺς

δρόμους δὲν ἀπεχωρίσθησαν τῆς ἰδίας πατρίδος, τῶν ἐντυπώσεων εἰς τὰς ὁποίας ἐσυνέβησαν ἢ ψυχὴ των. Εἶνε ἐν τούτοις ἀξιεπαινοὶ διότι κατ'ὀρθωσαν νὰ μᾶς δώσουν τύπους Μακεδονικούς, μόνον αὐτοὺς ἔχοντες ὡς σκοπὸν τῆς ἐργασίας των. Ἄς τοὺς μιμηθοῦν οἱ Ἕλληνες καλλιτέχναι διὰ νὰ ἀποδώσουν καὶ αὐτοὶ μὲ τὴν ἰδικήν των ἀντίληψιν καὶ τὴν ἰδικήν των αἰσθησιν Μακεδονικὰ θέματα, τοπεῖα, τύπους, παλαιὰς συνοικίας, σκηνὰς τοῦ στρατοπέδου, ἔθιμα χωρικά, ἐνδουμασίας.

Οἱ Ἕλληνες καλλιτέχναι ἀντιπροσωπεύονται ἐπαρκέστατα. Ἐκθέτουν τὰ περισσότερα ἔργα, ποικίλων θεμάτων — οὐδ' ἐν πολεμικόν — φέροντα οὕτω εἰς τὰ Μακεδονικὰ τῶν Γάλλων ἐν εἶδος ἀντισταθμίσματος, ἀναγκαίου διὰ τὴν ἐναλλαγὴν τῶν ἐντυπώσεων. ὅς ἐν ὅλῳ καλλιτέχναι ἐκθέτουν ὑπερδιακόσια ἔργα.

Ὁ κ. Ἀριστεὺς μᾶς ὑπενθυμίζει τὸν παλαιότερον Ἀριστεὰ τῶν τοιμηρῶν ἐμπνεύσεων. Ἡ ἀρχαϊκὴ Ἀφροδίτῃ καὶ τὸ Ἑρμ. συμβολιζόμενον διὰ τοῦ φιλήματος Γῆς καὶ Ἡλίου, εἶνε παλαιὰ ἔργα του, πολὺ ἀνώτερα τῶν νεωτέρων του. Τὸ γυμνὸ τοῦ κ. Βικάτου, παλαιὰ σπουδὴ τοῦ Μονάχου, εἶνε ἀπὸ τὰ σοβαρώτερα ἔργα τῆς ἐκθέσεως. Ἐκ τῶν Ἑλληνικωτάτων ἔργων τοῦ κ. Ε. Θωμοπούλου ὑπερτεροῦν ἡ Φτέρη, τὰ Χιόνια καὶ τὸ Παιδί μὲ τὰ κατσίκια. Ὁ Μιστράς καὶ ἐν Γαλλικὸν χωρίον εἶνε ἀπὸ τὰ καλλίτερα ἔργα ἐκ τῶν ὁκτὼ τὰ ὁποῖα ἐκθέτει ὁ κ. Κογεβίνας, τοῦ ὁποίου καὶ τὰ Bau—fortes εἶνε ἀξία προσοχῆς. Ἡ Ἀττικὴ ἀνοιξίς τοῦ κ. Μποκατσιάμπη πλήρως φωτὸς ἂν καὶ συννεφώδης, ἀποτελεῖ μίαν ζωηρὰν ἀντίθεσιν τοποθετημένη ἀνάμεσα εἰς τὰ μονότονα καὶ νεκρὰ ἔργα τοῦ κ. Ροντιέ. Τὸ Ὅργωμα καὶ ἡ Θημωνιὴς τοῦ κ. Ὁθωναίου εἶνε γνωστὰ πλεον διὰ τὴν ἀξίαν των καὶ ἀπορεῖ τις πῶς δὲν ἡγοράσθησαν ἀκόμη. Τὸ ἡλιοχαρὲς Σάββατον τῶν Ψαράδων καὶ ἡ Εὐχάριστος ἀνάγνωσις εἶνε ἔργα τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουν ἀληθινὸν καλλιτέχνην τὸν τόσῳ μετριώφρονι ζωγράφῳ κ. Χρηστοφῶν. Ὁ κ. Ἰακωβίδης ἀντιπροσωπεύεται μὲ μίαν παμπалаίαν προσωπογραφίαν τοῦ Γερμανοῦ ζωγράφου Φίγκ, ἡ ὁποία ὁμῶς δεικνύει τὸ ἰσχυρὸν τάλαντον τοῦ κ. Ἰακωβίδου, ὅταν διέμενεν ἐν Μονάχῳ. Διακρίνονται ἐπίσης τοῦ κ. Μαλέα ἡ Βρύση Θεσσαλονίκης, τοῦ κ. Τριανταφυλλίδου ἡ Πρωϊνὴ δροσιὰ, τῆς δ. Λασκαρίδου ὁ Ἀγγιναρόκηπος μὲ τὸ ἀπαλὸν ἀντικίωτατον φῶς καὶ τὸ Μπάρ τὸ ξενικόν—δύο ἀντιθέσεις σπουδῶν τῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Γαλλίᾳ—, τοῦ κ. Ε. Ἰωαννίδου ἡ Βεδουίνα—ἀρίστον ἔργον—ἡ ἀρχαῖκῃς μορφῇ κεφαλὴ καὶ ἐν παστέλ, τοῦ κ. Δήμα ἡ προσωπογραφία τῆς συζύγου του πολὺ ἀνώτερα τῶν δύο ἄλλων ἔργων του—ἀντιγραφῶν μᾶλλον—τὰ ὁποῖα ἐκθέτει, τοῦ

κ. Βυζαντίου ἡ Γάτα, καὶ ἡ ἀρκετὰ ἐκφραστικὴ κεφαλὴ τῆς δεσποινίδος Κ. Ζ. Ἡ «Ἑξηντλημένη» τοῦ κ. Ἀπ. Γεραλῆ καὶ τὸ ἀνευ τίτλου—μία γυναῖκα ποῦ ἐγγίζει τὸν βραχίονα τῆς, πολὺ ἐκφραστικὸν ἀναδεικνύουν αὐτὸν καλλιτέχνην, ὁ ὁποῖος ἰδιαίτερος εἰς τὴν ἀπόδοσιν Ἀνατολικῶν τύπων θὰ εὐδοκίμησῃ. Τοῦ κ. Φωκᾶ ὁ Μάρνης ποιητικώτατος, ὁ καλλιτέρος ἐκ τῶν τεσσάρων πινάκων, οὗς ἐκθέτει.

Ὁ κ. Μαγιάσης—ἡ ψυχὴ τῆς ἐκθέσεως, δι' ἣν εἰργάσθη πολὺ ἰδιὰ δὲ διὰ τὴν πώλησιν τῶν ἔργων—εἰς τὴν ἐκθεσιν αὐτὴν ἐμφανίζεται μὲ μεγαλειέτας ἐπιτυχίας ἢ εἰς τὰς προηγούμενας. Ἡ δύσις τοῦ Αἰτωλικοῦ, τὰ Γρασίδια μὲ τοὺς ἀποτόμους φωτισμοὺς εἶνε ἔργα ἱκανῆς ἀξίας. Ἀκόμη καλλίτερα εἶνε τὰ σκίτσα του, ἰδίως τῆς Τύνιδος καὶ τοῦ Βορρά.

Ὁ κ. Παρθένης συνεχίζει τοὺς ἐξωτικὸς ἐμπρεσιονισμούς του. Τὸ «Νησί» του εἶνε τὸ καλλίτερον. Μία ὑπερφυσικοῦ μεγέθους κεφαλὴ τοῦ Χριστοῦ, τὸν ἐμφανίζει περισσότερον ἄνθρωπον ἢ Θεόν. Τοῦ κ. Παπαπαναγιώτου ἡ Μάμμη ποῦ φειρίζει τὸ ἐγγόνι, τὰ Κορίτσια ποῦ κατεργάζονται τὸν καπνόν, ἡ γεμάτῃ δροσιὰ Ἐθελ καὶ ἡ Κιθαρωδὸς ἡ ὁποία μένει σκεπτικὴ μετὰ τὸ τραγοῦδι, φανερώουν τὸ δυνατόν εἰς τὴν σύνθεσιν τάλαντον τοῦ ζωγράφου, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις ἀμελεῖ ἐνίοτε λεπτομερείας τινάς. Τοῦ κ. Μπραέσσα τὰ «Περασμένα μεγαλεῖα» καὶ τὸ «Διήγημα», καὶ τοῦ κ. Λαζαρή αἱ «Κουρασμένες ἐμπνεύσεις» καὶ ἡ «Φιλάρεσκος» μὲ τὰς ἐπιτυχεῖς ἀντανάκλασεις εἶνε ἔργα τὰ ὁποῖα τιμῶσι τοὺς δύο αὐτοὺς καλλιτέχναι. Διὰ πρώτην φορὰν ἐκθέτει καὶ ἡ κ. Σ. Χατζοπούλου καὶ δίδει τὰς χρηστοτέρας ἐλπίδας ἀναδείξεως μὲ τὴν Κόρην τὴν φέρουσαν Ἰαπωνέζικην ρόμπαν, καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 195 τοπεῖον, μὲ νεωτεριστικὴν τεχνοτροπίαν. Ὁ κ. Μπισκίνης ὁλονὲν προσδεύει. Μᾶς δεικνύει ἤδη πληρεστέραν τὴν καλλιτεχνικὴν του φυσιογνωμίαν. Ὁ διακοσμητικὸς πίναξ «Σωπαίνοντας» εἶνε σύνθεσις, ἡ ὁποία δεικνύει μίαν προσπάθειαν προωνίζουσαν ἀνωτέρας πτῆσεως τῆς φαντασίας. Μία κόρη κάθεται παρὰ τὰς δόχθας λίμνης πρὸ ἐνὸς τάφου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καίει λαμπράς. Ἡ κόρη αὕτῃ ὁμῶς ἔχει παραδόξως στραβὰ χεῖλη καὶ χονδρὰ χέρια. Ἀπροσεξίαι, αἱ ὁποῖαι εἶνε περίεργον πῶς διέφυγαν τὴν προσοχὴν ἢ μᾶλλον τὴν καλαισθησίαν τοῦ καλλιτέχνου. Ἐκφραστικώτερος εἰς ἐκδήλωσιν πένθους εἶνε ἕνας μικρότερος πίναξ τοῦ αὐτοῦ θέματος, τὸ «Ψυχράσάββατον». Τὸ παιδικὸ πορτραῖτο, μία σπουδὴ κεφαλῆς μὲ βυσσινὴ πέπλον καὶ ἡ κρητηδογραφία «Κλειστὴ ἡ πόρτα» δεικνύουν ἱκανὴν καλλιτεχνικὴν ἀντίληψιν.

Πολὺ καλὰ τὰ ἔργα τοῦ κ. Ἀελοῦ. Τὸ τράδηγμα τῆς ψαρόδαρκας ἔχει ἐπιτυχὴ κίνησιν, ὁ καπνίζων Μορτᾶκος πολλὴν ἀλήθειαν—τὸ ἐσω-

τερικόν τοῦ σιδηρουργείου, τὸ ὄνειροπόλημα τῆς κόρης—δύο ἀντιθέσεις ποιήσεως καὶ πραγματικότητος. Ὁ πίναξ τῆς δ. Ἀναγνωστοπούλου «Στὸ πιάνο», τὰ Γεράνια τῆς κ. Ἀσπρογέρακα, ἡ Φαληρική Ἀνατολή τοῦ κ. Ἀσπρογέρακα, δύο Ἀττικά τοπεῖα λεπτῆς ἀποδόσεως τοῦ κ. Γιαννιῶ, τὸ Τσαῖ τῆς δ. Διαμαντοπούλου, ἡ ἀποψὶς ἐνὸς μέρους τοῦ Βασ. Κήπου τῆς κ. Δήμα, αἱ Εὐδοίαι ἐντυπώσεις τοῦ κ. Ζωγράφου, ἡ κεφαλὴ γέροντος τῆς κ. Πανᾶ, τῆς δεσπ. Στεφάνου τὸ τοπεῖον, ἡ Παπαροῦνες τοῦ Περιβολαράκη, τοῦ κ. Ρωμανίδου ἡ Κοίτη τοῦ Ἰλισσοῦ, τὸ Ἀποκρηγνίτικο τσαῖ τῆς δ. Σαμοῦλη, ἡ Ἐλαιογραφία «Μπρὸς στὸ παράθυρο» τῆς δ. Τσαγγρῆ, τοῦ κ. Βώκου ἡ Δύσις παρὰ τὸν Αἰγάλεω—ἀρκετὰ περίεργον—καὶ τὸ «Χειμωνιάτικο σούρουπο» τῆς κ. Ταρσούλη ἐλκύουν τὴν προσοχήν.

✱

Ἐκ τῶν γλυπτικῶν ἔργων κυριαρχεῖ ἡ «Ψυχὴ» τοῦ κ. Μπονάνου, ἡ ἀρχαϊκῆς ἀπλότητος, ἀλλὰ καὶ Χριστιανικῆς μυστικοπαθείας κόρη, ἡ ὁποία κρατεῖ μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα σταυρόν, μὲ τὴν ἀριστερὰν λυχνίαν καὶ ἀκουμβᾷ τοὺς πόδας ἐπὶ ἄμνους. Τὸ ἀναμνηστικὸν μνημεῖον τῆς Ἑθν. Ἰδέας, εἰς τὸ ὁποῖον συναντᾶται ἡ πορφύρα τοῦ Παλαιολόγου καὶ ἡ φουστανέλλα τοῦ Τουρκομάχου καὶ Βουλγαρομάχου εὐζώνου, εἶνε ἀρκετὰ συμβολικόν καὶ μία προτομὴ ἦν ἐκθέτει, δεικνύει τὸν θετικὸν καὶ ἐμπειρὸν τεχνίτην. Γύρω τοῦ ἀπλῶνουν τολμηρὰ τὰς πτέρυγας τῶν οἱ νεοσσοὶ τῆς γλυπτικῆς—οἱ νέοι τὴν ἡλικίαν. Ὁ κ. Δούκας ἐκθέτει ἓνα κορμὸν γέροντος ἐπαίτου, εἰς φυσικὸν μέγεθος. Στερεῖται λεπτότητος—ἓνας ὄγκος φορέματος—εἶναι ὅμως ἐκφραστικὴ ἡ φυσιογνωμία. Ὁ κ. Ζευγώλης ἐκθέτει καὶ πάλιν τὴν Χρυσόμυγαν καὶ ἐν ἀνάγλυφον ἀραχνώδους λεπτότητος—ποίημα μᾶλλον ἢ γλυπτὸν ἔργον. Καιρὸς ὅμως νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τῆς Κούκλαις του. Ὁ κ. Ν. Στεργίου εἰς τὴν ἀνάγλυφον κεφαλὴν τῆς νέας καλλιτέχνιδος τῆς σκηνῆς Ἐφης Ἀγρᾶ (δεσπ. Εὐφρ. Κατσικοπούλου) ἀπετύπωσε μαζὶ μὲ τὴν ἀρχαϊκοῦ κάλλους μορφήν καὶ τὴν ψυχικὴν ἐκφρασὶν ἱερείας τῆς τέχνης. Τὸ βάθος ἀποτελεῖ μία ἀσπίς, γύρω δ' ἐλίσσεται μαλάνδρος. Ὁ κ. Τόμπρος ἐκθέτει τὸν Κορμὸν ἀθλητοῦ καὶ τὸ Δοκίμιον ψυχῆς, περὶ ὧν ἐγγράψαμεν ὅτε ἐξετέθησαν τὸ πρῶτον καὶ δύο ἄλλα ἐπίσης καλὰ ἔργα, τὴν Φρίκην καὶ τὴν Κεφαλὴν κόρης. Τοῦ κ. Φωσκόλου ἡ ὕψωσις τῆς σημαίας καὶ ἐν σκίτσον τῆς Δυστυχίας τοῦ κ. Γεωργαντῆ κλείουν τὴν σειρὰν τῶν ἔργων τῶν νέων γλυπτῶν.

✱

Διὰ τῆς Ἑλληνογαλλικῆς Ἐκθέσεως ἐπετέυχθη ἡ συναδέλφωσις Γάλλων καὶ Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν. Τὰ ἔργα τῶν ἐτέθησαν παράπλευ-

ρα ἐν εὐγενεὶ ἀμίλλῃ, μεταφέροντα τοὺς κοινούς ἀγῶνας ἀπὸ τοῦ πεδίου τοῦ αἵματος εἰς τοὺς εἰρηνικοὺς ἀγῶνας τῆς τέχνης. Ἀμφότεροι οἱ ἀγῶνες ἀποσκοποῦσι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύματος καὶ δι' αὐτὸ ἡ ἐκθεσις προεκάλεσε ζωηρὸν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κοινωνίας. Ὡς πρὸς τὴν καλλιτεχνικὴν σημασίαν, πολὺ ὀρθῶς ἐχαράκτηρσαν αὐτὴν ἐν συνεντεύξει ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας κ. Ντὲ Μπιγύ, ὅστις διακρίνεται καὶ ὡς φιλότεχνος. Θὰ τελειώσω τὰς σημειώσεις μου μὲ τὰ τόσον ἀληθινὰ λόγια τοῦ εὐγενοῦς φιλοτέχνου.

«Ὅ,τι κυρίως ἐσταμάτησε τὴν προσοχήν μου εἰς τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν εἶνε τὸ ἐρευνητικὸν πνεῦμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον διαπνέονται καὶ ἡ τάσις νὰ ἀποδίδουν μὲ εὐλικρίνειαν τὸ θέμα τῶν. Συνήντησα ὅμως εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ἔργα πολὺ ὀλίγον Ἑλληνικὸν φῶς καὶ Ἑλληνικὸν χρῶμα καὶ περισσότερα Γαλλικὰ καὶ Ἀγγλικὰ καὶ ξένα. ἐν γένει τοπεῖα. Ἀλλ' αὐτὸ συνέδῃ καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ὅτε οἱ Γάλλοι καλλιτέχναι εἶχον περισσότερον Ἰταλικὸν χαρακτῆρα, διότι εἶχον ζήσει καὶ ἐγνώριζαν καλλίτερα τὴν Ἰταλικὴν φύσιν. Ὅπως ὅμως καὶ τότε ὑπῆρξαν μεγάλοι Γάλλοι ζωγράφοι, οὕτω καὶ εἰς τὸν Ἑλληνα ἤμπορεῖ τις ν' ἀναμένῃ μὲ πολλὰς ἐλπίδας τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐξαιρετικῶν ταλάντων, τῶν ὁποίων ὠραῖα δείγματα εἶδομεν εἰς τὴν Ἑλληνογαλλικὴν ἐκθεσιν. Σεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχετε τὰς μεγάλας καὶ ἐνδόξους ἱστορικὰς περιόδους: Τὸν ἀρχαῖον καὶ Βυζαντινὸν πολιτισμόν. Παρὰ νὰ ζητεῖτε τὰς ἐμπνεύσεις σας ἄλλου, ποδηγεθῆτε ἀπὸ αὐτοῦ. Ἐὰν ἤμην Ἕλληνας θὰ ἐστρεφα ὅλην τὴν προσοχήν μου εἰς τὸν Βυζαντινὸν πολιτισμόν. Αὐτὸς εἶνε ὁ Ἑθνικὸς σας πολιτισμός. Πάρετε τὰς βάσεις τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, ἀλλὰ προσηλωθῆτε περισσότερον εἰς τὸν Βυζαντινόν. Ἄλλως τε μήπως ὁ σημερινὸς Ἑλληνικὸς βίος δὲν εἶνε συνέχεια τοῦ Μεσαιωνικοῦ βίου; Πρὸς αὐτὸν δὲν σᾶς συνδέουν ὅλαι σας αἱ ἐθνικαὶ παραδόσεις; Διὰ τῆς προσεγγίσεως ἦν ἐπιδιώκει ὁ Γαλλοελληνικὸς Σύνδεσμος, προσέθεσε, οἱ Ἕλληνες θὰ ἴδωσιν ὅτι ἡ Γαλλικὴ τέχνη ἔχει τὰς ρίζας τῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν τέχνην καὶ οἱ Γάλλοι θὰ γνωρίσουν ὅτι οἱ ἀπόγονοι τῶν μεγάλων Ἑλλήνων ζοῦν καὶ δημιουργοῦν».

Εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσῃ τις εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ μίαν κᾶν φράσιν;

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

